

УДК 378.147'06: 81'243 (045)

Фурт Д. В.,
стар. викладач

Донецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
Кривий Ріг, Україна, e-mail: furt@donnuet.edu.ua

СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЕКОНОМІЧНОМУ ВИШИ

UDC 378.147'06: 81'243 (045)

Furt D. V.,
Senior Lecturer

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine, e-mail: furt@donnuet.edu.ua

MODERN METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN ECONOMIC UNIVERSITY

***Мета.** Розглянути комунікативні методи навчання іноземним мовам в економічному виші. Більш детально звернути увагу на використання тандем-методу та методу «S. G.», або «Les simulations globales» на заняттях з англійської мови. Приділити увагу різноманітним формам роботи на заняттях з метою підвищення мотивації у студентів до вивчення іноземної мови.*

***Методи.** Основні наукові результати отримані з використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме: систематизації та узагальнення, теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу.*

***Результати.** Узагальнено теоретичні знання щодо поняття «комунікативна методика». Розглянуто два основні комунікативні методи навчання іноземної мови в економічному виші. Проаналізовано особливості тандем-методу та методу «S. G.», або «Les simulations globales» на заняттях з англійської мови. Запропоновано різноманітні форми роботи на заняттях з метою підвищення мотивації у студентів до вивчення іноземної мови.*

***Ключові слова:** мотивація, студенти, комунікативний метод, комунікативна методика, тандем-метод, метод «S. G.», або «Les simulations globales».*

Постановка проблеми у загальному виді. У зв'язку з соціально-економічними перетвореннями в Україні, з розвитком ринкових відносин, розширенням зовнішньоекономічних зв'язків, одним з першочергових завдань для сучасної системи професійної освіти є підготовка спеціалістів, які мають високий рівень професійної компетентності.

Реалії ділового співробітництва України у сфері економіки та бізнесу вказують на необхідність володіння фахівцем іноземними мовами. Нині навчання іноземним мовам у вишах повинно бути організовано таким чином, щоб не тільки дати студентам певну суму знань, а й розвивати їхні здібності засобами мови, підготувати їх до міжкультурної комунікації. Виш стає не тільки навчальним закладом, а й цілою школою розвитку особистості студента.

Ми погоджуємося з точкою зору А. Вербицького, що метою освіти на сучасному етапі стає «зрощування» особистісного потенціалу людини, виховання його здатності до адекватної діяльності у майбутніх життєвих ситуаціях, а змiстом — все те, що забезпечує досягнення цієї мети [2, с. 24]. Г. Китайгородська зазначає, що сьогодні однією з ключових проблем дидактики є проблема навчання та розвитку, коли процес оволодіння знаннями та способами діяльності повинна служити засобом всебічного розвитку особистості [3, с. 60].

Говорячи про іноземну мову, важливо зазначити, що основною метою навчання є розвиток особистості студента. Для цього необхідно розвивати комунікативну компетенцію студентів, тобто практичне володіння іноземною мовою, вміння користуватися нею як інструментом міжкультурної комунікації; забезпечити формування умінь іншомовного спілкування у професійній сфері, а також формування поваги й толерантності стосовно культури народу країни мова якої вивчається, готовності до співпраці та бізнес-спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Принцип комунікативності є одним з провідних принципів в навчанні іноземної мови. Розвитком цього принципу займалися: Е. Шубін, П. Гурвич, І. Бім, В. Скалкін, Б. Беляєв, А. Леонтєв, А. Старков, В. Бухбіндер, Г. Китайгородська, І. Рахманов та інші. Великий внесок до впровадження цього принципу також зробили: О. Касянова, Г. Пухальська, Л. Волинська, Л. Бірюк, Н. Назаренко, Є. Прохорова, З. Залібовська-Ільніцька, М. Авдєєва, Р. Арефєєв, В. Буряк, І. Виноградова, Н. Власенко, О. Кучеренко та інші вчені.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комунікативний принцип передбачає максимальне наближення процесу навчання до реального процесу спілкування. Втіленню ідеї комунікативного навчання сприяє використання сучасних методів навчання іноземних мов, а саме — тандем-методу, який виник у Німеччині в кінці 1960-х рр. в результаті проведення зустрічей німецької та французької молоді. Пізніше сформувалися дві основні форми роботи в рамках методу — індивідуальна і колективна, які можуть інтегруватися одна в іншу. А. Богомолів зазначає, що тандем-метод — це спосіб автономного самостійного оволодіння навчальним матеріалом партнерами з різними рідними мовами, які працюють в парі [1, с. 34]. Мета тандему на думку Т. Тамбовкіної — оволодіння рідною мовою свого партнера в ситуації реального або віртуального спілкування, знайомство з його особистістю, культурою його країни, а також отримання інформації щодо певної галузі знань [6, с. 13].

Основними принципами даного методу науковець називає принцип взаємності та принцип автономії. Принцип взаємності передбачає, що кожен з учасників тандему отримує однакову користь від спілкування, що можливо, якщо обома партнерами буде витрачено приблизно однаковий час та приблизно рівні зусилля на навчання. Принцип особистісної автономії ґрунтується на тому, що кожен з партнерів самостійно несе відповідальність у своїй частині навчання не тільки за вибір мети, змісту та засобів навчання, а й за кінцеві його результати [6, с. 13].

Юрген Вольф вважає, що цей метод необхідно використовувати у розвинених країнах, в яких проживає різномовне населення. Для цих країн характерні висока мобільність робочої сили, що призводить до постійного переміщення населення і свідчить щодо необхідності постійних контактів між представниками різних соціумів. Все це супроводжується потребою у швидкому оволодінні іноземною мовою як інструментом міжкультурної комунікації з урахуванням тієї сфери життєдіяльності, в якій відбувається спілкування. Автор статті «Вправи для міжкультурної комунікації з початківцями» Ю. Вольф вважає, що під час навчання іноземної мови мотивація відіграє важливу роль [7, с. 16]. Важливу роль він відводить і викладачеві, який має вміло підібрати до уроку матеріал, що відбиває мовну ситуацію в країні. Крім того, викладач сприяє успішному навчанню та оцінюванню знань студентів.

Вчений представляє широку палітру можливостей використання даного методу як для дітей та підлітків, так і для студентів та робітників.

1. Посередництво з тандем-союзами. На основі тестів вибираються два партнери, у яких загальні інтереси та приблизно однаковий обсяг знань. Вони отримують ме-

тодичне введення (установку) і потім організують свої зустрічі. Цей метод підходить особливо для студентів зі специфічними інтересами.

2. Тандем-курси. Частина запропонованої програми обговорюється в двох паралельних групах, що складаються з партнерів по спілкуванню різних національностей. У певні дні групи переміщується і тренуються в парах в присутності викладача спочатку однією, потім іншою іноземною мовою. Такі заняття можуть використовуватися для проведення дискусій. У кожного учасника є партнер з іншої групи, який допомагає йому вчитися і спілкуватися. Тандем-курси можуть проводитися протягом семестру або як інтенсивний курс навчання [8, с. 9–35].

Юрген Вольф описує засоби навчання (основні та допоміжні), які необхідні для студента та викладача. У студента мають бути підручник, короткі методичні вказівки для того, щоб уникнути грубих помилок, список розмовних тем для структурування тандем-зустрічей. Відзначимо, що взаємонавчання іноземної мови методом тандему в різних його формах є ефективним засобом розвитку навичок та умінь іншомовного бізнес-спілкування. Цей метод дозволяє успішно реалізовувати суб'єктно-суб'єктні відносини міжкультурної співпраці в процесі навчання студентів.

Метод «S. G.», або «Les simulations globales» – один з методів навчання іноземним мовам, який був розроблений у Франції в кінці XX ст. «Simulation» – мовна діяльність учнів, яка здійснюється у ситуаціях, максимально наближених до реальних та стимулюється комунікативним завданням або проблемою, які вимагають особистісного відношення студентів до фактів та подій [5, с. 181].

В англо-російському термінологічному довіднику з методики викладання іноземних мов І. Колесникової та О. Долгін дається наступне визначення даного феномена: «Simulation» – «уявна ситуація» (симуляція) – в навчанні іноземної мови це копіювання, вигадане і розігране відтворення міжособистісних контактів, організоване навколо проблемної ситуації. «Уявні ситуації» являють собою розгорнуті, ускладнені сценарії, оскільки вони підтримують рольову взаємодію протягом декількох епізодів.

На відміну від сценаріїв вони зазвичай вимагають більшої кількості учасників, в них може бути залучена вся навчальна група. Інша важлива відмінність полягає в тому, що рольова картка в «уявних ситуаціях» має лінію поведінки та позицію учасника спілкування, підказує йому вирішення проблем. Сценарій же, деталізуючи особливості ситуації, залишає рішення проблеми або конфлікту за самим учасником [4, с. 150].

Метод «simulation globale» передбачає уявне студентами місце. Так, аудиторія перетворюється під час уяви у ресторан, готель, мотель, туристичне бюро тощо. «Simulation» стосовно мови — це уявне, вигадана та розіграна ситуація міжособистісних контактів, які організовані навколо проблемної ситуації: вивчення певного випадку, вирішення проблеми, прийняття рішення тощо [7, с. 40].

Суть даного методу полягає в створенні викладачем фіктивних рамок, як просторових, так і тимчасових, та їх заповненні студентською групою. Можуть бути запропоновані різні рамки: від житлового будинку або будівлі інституту (на першому курсі навчання) до створення готелю, ресторану або кафе, а також розважального центру для студентів на старших курсах.

Франсіс Єш пропонує використовувати простір як реальне місце життя та діяльності персонажів або героїв, щоб здійснити всі види мовленнєвої діяльності як в письмовій, так і в усній формах [9, с. 5].

Збираючи необхідний матеріал на тему «У ресторані», виконуючи комплекс підготовчих лексико-граматичних вправ, запропонованих викладачем, студенти заповнюють рамки даного проекту: виникають вигадані персонажі (менеджер ресторану, метрдотель, адміністратор залу, офіціанти, старший та молодший кухарі тощо) з їх

відносинами та проблемами, які студенти намагаються вирішити. Все що відбувається має фіктивний характер, студенти «програють» реальність. Студенти переносяться у природне, майже автентичне середовище; здійснюється перехід від «ілюзії реалій» до «реальності ілюзій». Імітованим при такій формі проведення занять реальний життєвий процес захоплює студентів, стає для них проектуванням діяльності; студенти легше набувають нові знання, краще розуміють ті процеси, в яких беруть участь. Зазначимо, що в «уявних ситуаціях» елемент проблемності може бути посилений конфліктами між точками зору, позиціями учасників. [4, с. 150].

Студенти вчаться відстоювати свою точку зору, брати участь у проведенні дискусій і форумів, в яких мова розглядається як інструмент, засіб міжкультурної комунікації.

Окреслений підхід може здійснюватися у різних часових відрізках: від декількох занять до цілого семестру. Цей метод передбачає відмову від традиційних підручників, розвиток вільного самовираження та творчості студента, формування та розвиток комунікативної компетенції. Переваги цієї методики в тому, що вона націлена на студента як на особу, враховує його інтереси, вік, суб'єктивний пережитий досвід; широко використовуються групові форми роботи, що розвивають у студентів вміння працювати в колективі. Дана методика передбачає також використання міжпредметних зв'язків. Так, для реалізації бізнес-проектів на теми: «У готелі», «У ресторані», «У мотелі», «У туристичному бюро», необхідні знання таких дисциплін, як «Сервісна діяльність», «Країнознавство», «Основи ресторанного бізнесу», «Організація та технологія готельного обслуговування», «Організація міжнародного туризму», «Організація транспортно-екскурсійного обслуговування», «Банківська справа» тощо.

Висновки. Тож, наближаючись до реальних ситуацій спілкування та забезпечуючи контекст для іншомовної мовленнєвої діяльності, «уявні ситуації» сприяють залученню студентів до життя в умовах країни, що вивчається.

Підсумовуючи, відзначимо, що використання зазначених методів вносить новий струмінь у навчання іноземним мовам, сприяє підвищенню мотивації студентів, а також надає унікальну можливість для білінгвістичного та бікультурного розвитку студентів та їх включення в активний діалог культур.

Список літератури / References

1. Богомоллов А. Н. Научно-методическая разработка виртуальной языковой среды дистанционного обучения иностранному (русскому языку) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / Богомоллов Андрей Николаевич. — М., 2008. — 45 с.

Bogomolov, A. N. (2008). *Nauchno-metodicheskaya razrabotka virtualnoy yazykovoy sredy distantsionnogo obucheniya inostrannomu (russkomu yazyku)* [Scientific and methodical development of the virtual language environment of distant learning of foreign (Russian) language] (Abstract of Grand PhD in Pedagogic sciences thesis). Moscow, 45 p.

2. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. — М. : Высшая школа, 1991. — 204 с.

Verbitskiy, A. A. (1991). *Aktivnoye obucheniye v vysshey shkole: kontekstnyy podhod* [Active learning in higher education: a contextual approach]. Moscow, Vysshaya Shkola Publ., 204 p.

3. Китайгородская Г. А. Интенсивное обучение иностранным языкам: теория и практика / Г. А. Китайгородская. — М. : Русский язык, 1992. — 204 с.

Kitaygorodskaya, G. A. (1992). *Intensivnoye obucheniye inostrannym yazykam: teoriya i praktika* [Intensive training in foreign languages: theory and practice]. Moscow, Russkiy Yazyk Publ., 204 p.

4. Колесникова И. Л. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / И. Л. Колесникова, О. А. Долгина. — СПб. : Блиц, 2001. — 224 с.

Kolesnikova I. L., Dolgina O. A. (2001). *Anglo-russkiy terminologicheskiy spravochnik po metodike prepodavaniya inostrannykh yazykov* [English-Russian terminology reference book on the methodology of teaching foreign languages]. St. Petersburg, Blits Publ., 224 p.

5. Практический курс методики преподавания иностранных языков / П. К. Бабинская, Т. П. Леонтьева, И. М. Андреасян и др. — Мн. : ТетраСистемс, 2005. — 288 с.

Babinskaya, P. K., Leontyeva, T. P., Andreyasjan, I. M. (2005). *Prakticheskiy kurs metodiki prepodavaniya inostrannykh yazykov* [Practical course of methods teaching of foreign languages]. Minsk, Tetra Systems Publ., 288 p.

6. Тамбовкина Т. Ю. Тандем-метод — один из путей реализации личностно-ориентированного подхода в языковом образовании / Т. Ю. Тамбовкина // Иностр. яз. в школе. — 2003. — № 5. — С. 13–17.

Tambovkina, T. Yu. (2003). *Tandem-metod — odin iz putey realizatsii lichnostno-orientirovannogo podkhoda v yazykovom obrazovanii* [The tandem method is one of the ways of realizing the personality-oriented approach in linguistic education]. *Inostrannyye yazyki v shkole* [Foreign languages at school], no. 5, pp. 13–17.

7. Debyser F. Simulation et réalité dans l'enseignement des langues vivantes // Le français dans le monde. — 1970. — № 73. — P. 40.

Debyser F. (1970). Simulation et réalité dans l'enseignement des langues vivantes. Le français dans le monde, no. 73, pp. 40.

8. Wolf J. Übungen zur interkulturellen Kommunikation mit Anfängern («Maite» und «Tandem» im «interkulturellen Zentrum») // Aspekte einer interkulturellen Didaktik. Dokumentation eines Werkstattgesprächs des Goethe-Instituts München vom 16–17 Juni 1986. — München, 1986. — P. 9–35.

Wolf, J. (1986). Übungen zur interkulturellen Kommunikation mit Anfängern («Maite» und «Tandem» im «interkulturellen Zentrum»). Aspekte einer interkulturellen Didaktik. Dokumentation eines Werkstattgesprächs des Goethe-Instituts München vom 16–17 Juni 1986. München, pp. 9–35.

9. Yaiche F. Les simulations globales // La langue française. — 2003. — № 14. — P. 5.

Yaiche, F. (2003). Les simulations globales. La langue française, no. 14, pp. 5.

Дата поступления рукописи 02.05.2018

Цель. Рассмотреть коммуникативные методы обучения иностранным языкам в экономическом вузе. Более подробно обратить внимание на использование тандем-метода и метода «S. G.», или «Les simulations globales» на занятиях по английскому языку. Уделить внимание разнообразным формам работы на занятиях с целью повышения мотивации студентов к изучению иностранного языка.

Методы. Основные научные результаты получены с использованием комплекса общенаучных и специальных методов исследования, а именно: систематизации и обобщения, теоретического обобщения, анализа и синтеза.

Результаты. Обобщены теоретические знания относительно понятия «коммуникативная методика». Рассмотрены два основных коммуникативные методы обучения иностранному языку в экономическом вузе. Проанализированы особенности тандем-метода и метода «S. G.», или «Les simulations globales» на занятиях по английскому языку. Предложены разнообразные формы работы на занятиях с целью повышения мотивации студентов к изучению иностранного языка.

Ключевые слова: *мотивация, студенты, коммуникативный метод, коммуникативная методика, тандем-метод, метод «S. G.», или «Les simulations globales».*

Objective. *The objective of the article is to consider communicative methods of teaching foreign languages in the economic university. Pay attention to the use of the tandem method and the method «S. G.» or «Les simulations globales» in English lessons. Pay attention to various forms of work in classes in order to increase the motivation of students to learn a foreign language.*

Methods. *The main research results are obtained using the complex general scientific and special methods of investigation: systematization and generalization, theoretical generalization, analysis and synthesis.*

Results. *The theoretical knowledge on the concept of «communicative method» is generalized. Two main communication methods of teaching a foreign language in economic university are considered. The peculiarities of the tandem method and the method «S. G.», or «Les simulations globales» in English lessons are analyzed. Various forms of work in practical classes are offered in order to increase the motivation of students to study a foreign language.*

Key words: *motivation, students, communicative method, communicative methodology, tandem method, method «S. G.», or «Les simulations globales».*